

اختلاف نظر

Bryan Frances
Disagreement
Polity; August 2014

برای مارگارت فرانسیس
که هرگز اختلاف نظری با او ندارم.
نویسنده

به احترام دکتر ف. میثمی
مترجم

سرشناسه: فرانسیس، برایان

Frances, Bryan

عنوان و نام پدیدآور: اختلاف نظر/ برایان فرانسیس؛ ترجمه غزاله حجتی.

مشخصات نشر: تهران: نشر کرگدن، ۱۴۰۰.

مشخصات ظاهری: ۲۴۸ ص.؛ ۱۴×۲۱/۵ س.م.

شابک: 978-622-642083-9

وضعیت فهرست نویسی: فیپا

یادداشت: عنوان اصلی: Disagreement, 2014.

موضوع: شک‌گرایی

موضوع: شک و ایمان

موضوع: استدلال

موضوع: منطق

شناسه افزوده: حجتی، غزاله، ۱۳۶۲-، مترجم

رده‌بندی کنگره: BD۲۰۱

رده‌بندی دیویی: ۱۴۹/۷

شماره کتاب‌شناسی ملی: ۷۴۰۳۱۶۲

اختلاف نظر

برایان فرانسیس

ترجمه
غزاله حجتی

نشرکردن

همه حقوق برای نشر کرگدن محفوظ است.
www.kargadanpub.com
telegram.me/kargadanpub
instagram.com/kargadan.pub

مجموعه معرفت‌شناسی معاصر - ۵
دبیر مجموعه: بابک عباسی (استادیار دانشگاه آزاد اسلامی، واحد علوم و تحقیقات تهران)

اختلاف نظر

نویسنده: برایان فرانسیس

مترجم: غزاله حجتی

ویراستار: پریا عباسی

ویراستار فنی: زهرا اسحق‌زاده

مدیر هنری: سحر ترهنده

ناظر چاپ: علی محمدپور

لیتوگرافی: نقش سبز

چاپ و صحافی: زعفران

شابک: ۹-۸۳-۶۴۲۰-۶۲۲-۹۷۸

چاپ اول: ۱۴۰۰

تیراژ: ۷۰۰ نسخه

قیمت: ۶۵۰۰۰ تومان

فهرست

۱	مقدمه
۹	بخش اول، مقدمات اختلاف نظر
۱۱	۱. اختلاف نظر حقیقی در برابر اختلاف نظر موهوم
۱۹	۲. پرسش‌های ساده‌تر دربارهٔ اختلاف نظر
۲۷	۳. پرسش‌های دشوارتر دربارهٔ اختلاف نظر
۳۹	۴. گواهی متخصصان و شواهد مرتبه‌بالا
۴۷	۵. همتایان، فروتران و برتران
۵۹	۶. برخی نتایج
۶۳	۷. قاعدهٔ همتایی و قاعدهٔ برتری
۷۱	۸. اختلاف نظر بر سر واقعیت‌ها، ارزش‌ها و دین
۷۹	۹. اختلاف نظر بر سر باورها در مقابل اختلاف نظر بر سر اعمال
۸۷	۱۰. آنچه باید بدان باور داشته باشیم در مقابل آنچه واقعاً بدان باور داریم
۸۹	۱۱. واکنش به اختلاف نظر در مقابل سطوح بعدی اطمینان
۹۵	۱۲. آگاهی از اختلاف نظر چه معنایی دارد
۹۷	۱۳. اصلاح پرسش اختلاف نظر
۱۰۵	۱۴. اختلاف نظر با یک نفر در مقابل اختلاف نظر با افراد بسیار
۱۱۱	۱۵. چند نتیجهٔ دیگر

- ۱۱۳ ۱۶. پرسش‌ها و مسائل
- ۱۱۹ بخش دوم، مصالحه‌جویی یا ابرام؟
- ۱۲۱ ۱. مقدمه
- ۱۲۷ ۲. بازبینی سه قاعده سرانگشتی
- ۱۵۱ ۳. بازنندیشی داوری‌ها درباره هم‌تایان و برتران
- ۱۵۵ ۴. بازننگری بیشتر: سطح اطمینان در مقابل سطح شواهد
- ۱۶۳ ۵. وقتی نمی‌دانید چه کسی در موضع برتر قرار دارد
- ۱۶۷ ۶. چنددستگی متخصصان
- ۱۷۳ ۷. مورد خاص: باور دینی
- ۱۸۹ ۸. برخی نتایج
- ۱۹۳ ۹. پرسش‌هایی درباره یکتایی، استقلال و هم‌تایی
- ۲۱۷ ۱۰. بازبینی پرسش اختلاف نظر
- ۱۱. اندیشه‌های پایانی: آیا اختلاف نظر مستلزم تعلیق داوری در موارد مهم است؟
- ۲۲۱ ۱۲. پرسش‌ها و مسائل
- ۲۲۹ راه‌نمایی برای مطالعه بیشتر
- ۲۳۳

فهرست مثال‌ها

۱. وضعیت اخلاقی و حقوقی سقط جنین - - - - - ۱۱
۲. تأثیرگذاری گروه موسیقی لد زیپلین - - - - - ۱۲
۳. قد مایکل جُردن (۱) - - - - - ۱۲
۴. قد مایکل جردن (۲) - - - - - ۱۳
۵. بازیگر بزرگ - - - - - ۱۴
۶. بزرگ‌ترین بازیکن بیسبال - - - - - ۱۷
۷. هیئت منصفه - - - - - ۱۹
۸. کلاس شیمی - - - - - ۲۰
۹. صورت حساب رستوران (۱) - - - - - ۲۱
۱۰. مهارت ریاضی - - - - - ۲۳
۱۱. کلاس اقتصاد (۱) - - - - - ۲۴
۱۲. کلاس اقتصاد (۲) - - - - - ۲۶
۱۳. قمرهای مشتری - - - - - ۲۸
۱۴. ازدواج-بردگی - - - - - ۳۰
۱۵. ریاضی احمقانه است - - - - - ۳۰
۱۶. دندان‌درد - - - - - ۳۱
۱۷. دماسنج‌ها - - - - - ۳۳

۱۸. دوراهی - - - - - ۳۵
۱۹. هولمز و هومر - - - - - ۴۳
۲۰. داوری درباره همتایی - - - - - ۵۱
۲۱. ازدواج زود هنگام - - - - - ۵۵
۲۲. تاریخ بیسبال - - - - - ۶۴
۲۳. با هم زندگی کردن (۱) - - - - - ۶۸
۲۴. با هم زندگی کردن (۲) - - - - - ۶۹
۲۵. جراحی یا دارو - - - - - ۸۰
۲۶. پیاز قرمز - - - - - ۸۱
۲۷. نامزدی مورد مناقشه - - - - - ۸۲
۲۸. ژاپنِ توتالیتِر (۱) - - - - - ۸۹
۲۹. ژاپنِ توتالیتِر (۲) - - - - - ۹۱
۳۰. غریبه - - - - - ۹۴
۳۱. اراده آزاد و جبرگرایی - - - - - ۱۰۱
۳۲. بچه‌ها و جهنم - - - - - ۱۰۷
۳۳. تکامل - - - - - ۱۰۷
- روالی تقریبی برای پاسخ به پرسش اختلاف نظر - - - - - ۱۲۴
۳۴. سیگار کشیدن و سرطان - - - - - ۱۲۷
۳۵. طالع بینی - - - - - ۱۲۸
۳۶. گرمایش جهانی - - - - - ۱۳۱
۳۷. پزشکان و پزشکان - - - - - ۱۳۴
۳۸. پیانو در تعطیلات، همتا (۱) - - - - - ۱۳۷
۳۹. طرح‌های گروهی (۱) - - - - - ۱۳۸
۴۰. پیانو در تعطیلات، همتا (۲) - - - - - ۱۳۹
۴۱. حیاط - - - - - ۱۴۱
۴۲. پیانو در تعطیلات، برتر - - - - - ۱۴۲
۴۳. آگاهی از ستاره‌شناسی - - - - - ۱۴۶

۴۴. آگاهی از خداناباوری ----- ۱۴۶
۴۵. صورت حساب رستوران (۲) ----- ۱۵۲
۴۶. نرم‌افزار جدید (۱) ----- ۱۵۳
۴۷. ریتالین ----- ۱۵۵
۴۸. طرح‌های گروهی (۲) ----- ۱۵۷
۴۹. نرم‌افزار جدید (۲) ----- ۱۵۹
۵۰. درگیری در لیبی ----- ۱۶۳
۵۱. کلاس روان‌شناسی ----- ۱۶۴
۵۲. وال استریت در برابر مین استریت ----- ۱۶۵
۵۳. شکلات و سرطان ----- ۱۷۰
۵۴. همتایانِ مشروط ----- ۲۰۹
۵۵. توطئهٔ نام ----- ۲۱۹

مقدمه

در تابستان ۲۰۱۱، ایالات متحده آمریکا درگیر عملیاتی نظامی در لیبی شد که به سرنگونی دولت لیبی انجامید. برخی مطلعان بر این گمان‌اند که این جنگ غیرقانونی بود، چراکه کنگره آمریکا باید این تصمیم دولت ایالات متحده را تصویب می‌کرد و این اتفاق رخ نداد. افراد مطلع دیگری با این نظر مخالف‌اند و بر این گمان‌اند که اهمیت این عملیات نظامی به اندازه‌ای نبود که بتوان از آن به «جنگ» تعبیر کرد و بنابراین، برای قانونی بودن به تصویب کنگره نیازی نداشته است.

برخی مسیحیان معتقدند عیسی، به معنای واقعی کلمه، دوباره زنده شد. برخی مسیحیان دیگر معتقدند گرچه نجات از طریق عیسی رخ می‌دهد، همه قضایای مربوط به دوباره زنده شدن عیسی استعاری یا، به نحوی از انحا، غیرحقیقی‌اند: عیسی، پس از اینکه به معنای واقعی کلمه مُرد، واقعاً، یعنی به صورت زیست‌شناختی، به زندگی بازنگشت. در عین حال، افراد دیگری (برای نمونه، خداپاوران غیرمسیحی، لادریان و خداناباوران) بر این گمان‌اند که عیسی، چه به معنای حقیقی چه به معنای غیرحقیقی، دوباره زنده نشد.

اختلاف نظر همه‌جا هست و می‌تواند در مورد هر چیزی باشد. ممکن است در حوزه سیاست، دین، اخلاق، ورزش، فلسفه، تاریخ، علم، سرگرمی و تجارت پدید آید. اختلاف نظر پدیده‌ای شایع است.

فقط کافی است به اختلاف نظر در زندگی شخصی‌تان بیندیشید. ال‌نا فکر می‌کند او و همسرش، کریس، باید نزدیک به محدوده‌ای آپارتمان بگیرند که هر دو در

آن کار می‌کنند، به جای اینکه آپارتمان ارزان‌تری بگیرند که مجبور باشند دائم در رفت‌وآمد باشند. کریس فکر دیگری دارد. بنابراین، آن دو با هم اختلاف نظر دارند. آنها دربارهٔ سود و زیان مسئله با هم بحث می‌کنند. النا فکر می‌کند با در نظر گرفتن جزئیات وضعیت مالی‌شان، زحمت رفت‌وآمد و دیگر عوامل، او و کریس باید داخل شهر زندگی کنند؛ نزدیک به هر جایی که معمولاً در طول هفته می‌روند. کریس همهٔ حرف‌های النا را می‌فهمد، اما امور را جور دیگری با هم جمع می‌کند و به نتیجه‌ای متضاد می‌رسد.

مایا فکر می‌کند وقتی او و خواهرش، دنلینگ، کوچک بودند، پدرش قصد ازدواج مجدد داشته است. مایا دلایلش را به دنلینگ می‌گوید، اما بی‌نتیجه است؛ دنلینگ اصلاً قانع نمی‌شود. مایا تمایل دارد شواهد را به صورتی بفهمد که به شدت مؤید این تصورند که پدر با مارتا سروسری داشته است، درحالی‌که خواهرش می‌خواهد نتیجه‌ای متضاد بگیرد مبنی بر اینکه شواهد آن قدرها هم مؤید این تصور نیست. چرا مایا باید فکر کند برای یافتن حقیقت موضوع، در مقایسه با خواهرش، فهم بهتری از شواهد دارد؟ چرا داوری خودش را بر داوری خواهرش ترجیح می‌دهد؟ اگر مایا کاملاً آگاه باشد که عاقل‌تر از خواهرش نیست، چه؟

به نظر دوین، سقط جنین در سه ماه اول، تقریباً در همهٔ موارد، از نظر اخلاقی ناپذیرفتنی است. اما او از نظر فرهنگی آدم بی‌اطلاعی نیست و کاملاً آگاه است که جمع‌کثیری از افراد با او مخالف‌اند. ایرن، خواهر دون، به‌تازگی باردار شده است و الان نمی‌خواهد بچه داشته باشد. او پول کافی یا منابع مالی دیگری ندارد؛ وقت کمی دارد تا صرف بچه کند، چون هنوز دانشجو است و شغلی پاره‌وقت دارد و غیره. بنابراین، مسئلهٔ سقط جنین مطرح شده است. ایرن گزینه‌هایش را با دوین در میان می‌گذارد. اگر ایرن بر این گمان باشد که سقط جنین عملاً هیچ اشکالی ندارد، به‌ویژه اینکه او در مراحل اولیهٔ بارداری است، چه؟ دوین به او چه می‌گوید؟

درواقع، در اینجا دو مسئله وجود دارد: دوین باید بفهمد چگونه عمل کند و چه باوری داشته باشد. او باید تصمیم بگیرد به خواهرش، ایرن، چه بگوید. اما، همچنین، باید بفهمد که دربارهٔ جواز اخلاقی سقط جنین چه باوری داشته باشد.

اختلاف نظرها همه جا هستند، در عرصه عمومی و زندگی خصوصی ما. این کتاب به این مسئله پرداخته است که وقتی متوجه می‌شویم افرادی با ما مخالفاند، باید چه کنیم.

همان‌طور که در برخی مثال‌های بالا دیدیم، این مسئله هم در عرصه عمومی و هم در زندگی شخصی ما اهمیتی فوق‌العاده دارد. ممکن است با والدینتان بر سر اینکه به کدام دانشگاه بروید یا با چه کسی ازدواج کنید اختلاف نظر داشته باشید. ممکن است با همسرتان بر سر زندگی کردن با هم، جایی که باید در آن زندگی کنید یا نحوه بزرگ کردن فرزندانتان اختلاف نظر داشته باشید. کسانی که قدرت سیاسی دارند، بر سر اینکه مقدار زیادی پول را چگونه خرج کنند، یا چه قوانینی تصویب کنند، یا در چه جنگ‌هایی شرکت کنند با هم اختلاف نظر دارند. اگر فقط می‌توانستیم اختلاف نظرهایمان را بهتر حل و فصل کنیم، احتمالاً زندگی میلیون‌ها نفر را نجات می‌دادیم و از اینکه میلیون‌ها نفر دیگر در فقر و فلاکت زندگی کنند جلوگیری می‌کردیم؛ فقط اگر می‌توانستیم.

برخی پرسش‌هایی را که اختلاف نظرهای فراوانی ایجاد می‌کنند ذکر می‌کنیم.

سیاسی

۱. آیا ساختار نظامی ایالات متحده در دهه ۱۹۸۰ در فروپاشی اتحاد جماهیر شوروی عامل مهمی بود؟
۲. وقتی جرج دبلیو. بوش و ریچارد چینی در سال ۲۰۰۲ مصرانه خواستار حمله به عراق بودند، آیا عامدانه به افکار عمومی دروغ می‌گفتند؟
۳. از نظر تاریخی، کدام یک از دو حزب محافظه‌کار یا کارگر برای طبقه کارگر بریتانیا کار بیشتری کرده‌اند؟
۴. آیا مجازات اعدام عامل بازدارنده خوبی در مقابل جنایت است؟
۵. آیا کشور ما، با علم به اینکه مسبب کشته شدن هزاران غیرنظامی بی‌گناه خواهد شد، باید وارد جنگ می‌شد؟
۶. حالا که گرمایش جهانی آثار گسترده خود را نشان می‌دهد، آیا باید مالیات‌ها را به‌طور چشمگیری افزایش داد؟

شخصی

۷. آیا وقتی ده سالمان بود، پدر قصد ازدواج مجدد داشت؟
۸. آیا پدر بیکار و بی‌عبار باید تصمیم بگیرد دخترش کی ازدواج کند؟
۹. آیا باید مادر بزرگ را در خانه سالمندان بگذاریم یا اجازه دهیم مدتی پیش ما زندگی کند؟
۱۰. آیا باید کودکانمان را کاتولیک بار بیاوریم؟
۱۱. آیا من راننده خوبی هستم؟
۱۲. آیا مادر بزرگ مامان را همان قدر دوست دارد که دایی جرد را دوست دارد؟
۱۳. آیا باید الان ازدواج کنیم یا اینکه صبر کنیم رابطه‌مان کمی پخته‌تر شود؟
۱۴. آیا باید آپارتمانی در منهتن^۱ بگیریم یا جای ارزان‌تری برویم و فقط با زحمت رفت و آمد هر روزه کنار بیاوریم؟
۱۵. آیا همسایه بغلی پارانویا دارد یا فقط بد اخلاق است؟

فلسفی

۱۶. آیا ما اراده آزاد داریم؟
۱۷. آیا خدا وجود دارد؟
۱۸. آیا عیسی بعد از مرگ دوباره زنده شد؟
۱۹. آیا زندگی پس از مرگی در کار است؟
۲۰. آیا سفر در زمان واقعاً ممکن است؟
۲۱. آیا مجازات اعدام از نظر اخلاقی پذیرفتنی است؟
۲۲. آیا اخلاق فقط درباره نتایج اعمال ماست یا تکالیف انعطاف‌ناپذیری هم وجود دارد؟

حرفه‌ای

۲۳. آیا سرکشی بیشتر به میزها انعام بیشتری نصیبمان می‌کند (کسانی را تصور کنید که پیش خدمت رستوران‌اند و در مورد این موضوع با هم شرط می‌بندند)؟

1. Manhattan

۲۴. اگر میزها را طوری بچینیم که یک میزِ دیگر هم در رستوران جا شود، آیا درآمدمان را بیشتر می‌کنیم؟
۲۵. اگر حقوق بیشتری بخواهیم، پول بیشتری به ما می‌دهند یا فقط همه را عصبانی می‌کنیم؟

علمی

۲۶. آیا روشی واقع‌گرایانه برای مهار گرمایش جهانی وجود دارد، پیش از آنکه فجایع اقتصادی و زیستی وسیعی در جهان ایجاد کند؟
۲۷. آیا جهان آغازی داشته است؟ حتی اگر انفجار بزرگ واقعاً رخ داده باشد، آیا ممکن است جهانی پیش از این جهان در کار بوده باشد؟
۲۸. آیا دایناسورها در اثر شهاب‌سنگ‌ها منقرض شدند؟ آیا علت دیگری داشت؟

گوناگون

۲۹. چه کسی در روند موسیقی پاپ تأثیر بیشتری داشته است، الویس یا بیتلز؟
۳۰. آیا لیدی گاگا رفته‌رفته پژمرده می‌شود یا اینکه مثل مدونا سرشار از انرژی باقی می‌ماند؟
۳۱. چه کسی در جام جهانی آینده قهرمان می‌شود؟
۳۲. آیا بیب‌روت بهتر از تی‌کاب بیسبال بازی می‌کند؟
۳۳. آیا او باید شکر بیشتری به دستور پخت اضافه کند؟

این کتاب در مرز بین معرفت‌شناسی نظری و کاربردی قرار دارد. معرفت‌شناسی نظری بررسی روابط میان گروهی از مفاهیم به شدت مرتبط و ماهیت آنهاست: معرفت، باور، صدق، شواهد، دلیل، یقین، عقلانیت، حکمت، فهم و چند مفهوم دیگر. ما بر مسائل بسیار نظری تمرکز نخواهیم کرد. کانون توجه ما تقریباً همیشه اختلاف‌نظرها در زندگی واقعی خواهد بود و نیز کاری که انتظار می‌رود در مقام تأمل بر نحوه واکنش به کشف اختلاف نظر باید انجام دهیم. در بیشتر قسمت‌ها، از نظری‌ترین مسائل و اختلاف‌نظرهای خیالی چشم‌پوشی خواهیم کرد (اگرچه به‌طور کامل از آنها طفره نمی‌رویم).